

MÖRSETEKENS

Help
Morsetekens de
crisis door!

JAARGANG 10 N° 1
MAART 2023

WIJKMAGAZINE
VOOR DE MORS LEIDEN

Morsetekens

Dit magazine is ter bevordering van de onderlinge communicatie samengesteld voor de bewoners van het Morsdistrict te Leiden en door vrijwilligers uit het Morsdistrict.

We houden u zoveel mogelijk op de hoogte over allerlei gebeurtenissen in de wijk, mede door informatie die u ons stuurt. Voor het insturen van informatie zie de sluitingsdata.

Inhoud

o.a.:

- Puzzelwinnaar | 4
- Introductie redactielid | 4
- Morsberaad | 6
- Wijkvereniging Lage Mors | 8
- Schoolsport 071 | 10
- Denksportcentrum | 12
- DoCoS | 14
- Morse Mondialen | 18
- Smulshop | 20
- Mussenkasten | 24
- Dieren van de Mors | 25

Correspondentie

Wijkmagazine 'Morsetekens'
p/a Huis van de Buurt Morschwijk
Topaaslaan 19
2332 JC Leiden
info@morsetekens.nl

2023
Sluitingsdatum insturen kopij:
1^e nr: 12 februari
2^e nr: 14 mei
3^e nr: 27 augustus
4^e nr: 12 november

Verschijsing:
1^e nr : 13 maart
2^e nr: 26 juni
3^e nr: 2 oktober
4^e nr: 15 december

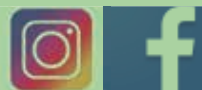
Verschijnt in:
Morsdistrict
Oplage: 4000
Voor meer informatie en/of advertentie-
mogelijkheden verwijzen wij naar onze
website www.morsetekens.nl

Redactie

Frauke Bokker	verspreiding
Wendy Buysse	redacteur
Yvonne Nicasie	vormgeving
Ger Koper	adviseur
Bart Hagedoorn	redacteur
Rig Mutschler	redacteur
Victor Kersing	webredacteur
Arjen Schouten	beheer website
Nidia Gans	social media
Rémon de Jong	social media
Lia van der Laan	puzzels

Steungroep:

Eveline Lameer	cultuurcoach
Mirjan van der Blom	wijkregisseur
Femke Bolding	buurtcoach

Morsetekens is ook digitaal beschikbaar op onze website www.morsetekens.nl en op Instagram en Facebook

Van de redactie

Het eerste nummer van 2023 is klaar. Dit is ook het eerste nummer waar we met een deels nieuwe redactie aan hebben gewerkt. Fijn dat we versterking hebben van Rig (zij stelt zich voor in dit magazine) om te schrijven en redigeren en Ger gedurende de komende periode zijn taken kan overdragen.

Ook deze keer genoeg kopij en ideeën om mee te werken. Het is soms lastig kiezen: wat plaatsen we in het magazine en wat op onze webstek? Berichten over actuele onderwerpen of zaken waarin snel veel verandering in komt, plaatsen we doorgaans op de webstek en op facebook. Activiteiten die binnenkort in de wijk plaatsvinden, kan je daar lezen. Dus ga zeker even kijken op morsetekens.nl of volg ons op facebook.

In dit magazine komen verschillende aspecten van de wijk aan bod: cultuur, dieren en groen in de mors, bouwen en renoveren, de wijkverenigingen en hun activiteiten. We lichten er enkele toe.

Op het vlak van cultuur laten we u kennismaken met nog een Leidse mondiaal, kunt u lezen hoe de smulshop ook een art-galerie wordt en stelt het uitgebreide team cultuurcoaches zich voor.

Aan de rand van de Mors ligt sportpark De Mors, dat de gemeente gedeeltelijk opnieuw wil inrichten. Hierover was een inloopavond op 23 februari. Hierover kunt u meer lezen op onze website en facebookpagina. Het leek ons een goed idee om aandacht te besteden aan de sportclubs die gebruik maken van dit sportpark. Dit nummer is DoCos aan de beurt.

Welke club wil zich volgende keer voorstellen? Mail info@morsetekens.nl. Ook kopij van sportclubs elders in de wijk is welkom. Zo kunt u ook lezen over schoolsport en denksport.

Het is bijna lente als de eerste Morsetekens bij u op de mat valt. Of moet de winter nog komen? Gezien de energieprijzen vinden wij het niet erg dat de winter tot nu toe vrij zacht was. Het is een beetje koffiedik kijken hoe zich dit gaat ontwikkelen. Wat we wel weten, is dat de gemeente werkt aan de warmtetransitie. Ook daarover kunt u in dit magazine lezen.

Fijne lente en stuur vooral leuke en nieuwe stukken in voor het zomernummer.

De redactie

Help Morsetekens de crisis door!

Sinds onze oproep in het vorige nummer heeft u al flink in de buidel getast: u heeft gezamenlijk € 750 ingebracht. Er is ook sprake van een meevaller, de drukkosten zijn weer wat gedaald. In plaats van een gat van € 3.500 is het nu € 3.000. Dus zoeken we nog € 2.500 want een aantal adverteerders trekt zich terug.

Steun ons!

Er is nog steeds veel geld nodig. Wij zijn er zeker van dat u dit mooie magazine wilt behouden en dus vragen we u nadrukkelijk om uw donatie. U kunt uw bijdrage storten op NL19 SNSB 0787 8562 23 t.n.v. Stichting Vrienden van Morsetekens of gebruik de QR. *Ger Koper, Stichting Vrienden van Morsetekens*

Oproep Puzzelwinnaar

De puzzelwinnaar van december is mevrouw Slingerland. Wij verzoeken haar om contact met ons op te nemen: info@morsetekens.nl of via Morschwijk.

Lia van der Laan

Nieuw in de redactie

Ik ben Rig Mutschler en woon sinds 1988 met veel plezier in Transvaal 2. Net gepensioneerd als jeugdarts, heb ik tijd om iets te doen voor de wijk én ik houd van schrijven. Ik zit al heel lang in de hoofdredactie van de GroeiGids. Dat is de landelijke serie informatieboekjes voor ouders. Samen met een andere Morsbewoonster schrijf ik het programmaboekje voor de concerten van het Toonkunstkoor. Naast zingen houd ik van Argentijnse muziek, geschiedenis en natuurlijk van kinderen en kleinkinderen.

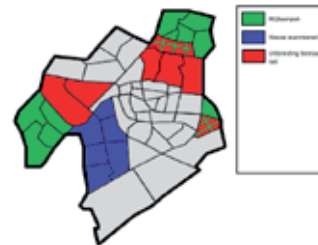

Aanpak warmtetransitie

De gemeenteraad heeft in maart 2022 de zogenaamde Transitievisie Warmte vastgesteld. Hierin staat dat we gebiedsgericht gaan werken aan de warmtetransitie.

We zetten in op een multi-bronnenstrategie omdat we alle bronnen hard nodig hebben. Dat betekent dat we zowel restwarmte uit Rotterdam, geothermie uit de regio maar ook lokale bronnen willen (laten) ontwikkelen zodat we om kunnen schakelen naar schonere energie.

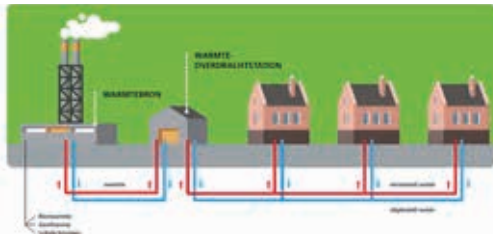
We starten met de omschakeling in een aantal startwijken: dit zijn de Merenwijk, Meerburg, Waardeiland/de Waard, de Stevenshof en Leiden Zuid-west. In deze wijken zijn bijvoorbeeld bewonersinitiatieven, alternatieve warmtebronnen beschikbaar, woningbouwplannen en/of geplande wijkvernieuwingen, waardoor hier extra aanleiding is om te beginnen met het ontwikkelen van een toekomstbestendig energiesysteem.

In buurten waar het stadswarmtenet al (grotendeels) ligt, (Red: zoals de Mors), gaan we het gesprek aan met (o.a.) de woningcorporaties over het aansluiten van geschikte woningen in de buurt van het net, bijvoorbeeld binnen 200 meter. Dat noemen we het verdichten van het net.

De komende maanden werken gemeente, woningcorporaties

en warmtebedrijf Vattenfall aan een startnotitie waar de definitieve werkwijze om tot uitvoering te komen in staan. Samen beantwoorden we vragen als: welke clusters/buurtten zijn het meest geschikt om tot verdichten van het stadswarmtenetnet over te gaan? Op basis daarvan kunnen we de gesprekken in de verschillende buurten starten.

Wat is een warmtenet?

Een warmtenet is: een netwerk van leidingen onder de grond, waardoor warm water stroomt. Het warme water komt uiteindelijk via een afleverpunt binnen bij woningen en bedrijven en zorgt voor warmte (verwarming) en warm kraanwater om bijvoorbeeld te douchen of schoon te maken. Gebouwen die zijn aangesloten op een warmtenet hebben dus geen cv-installatie meer en hebben geen gasaansluiting meer nodig. Binnen een warmtenet maken we onderscheid tussen transportnetten en distributienetten. Transportnetten of -leidingen zijn weinig vertakt en transporteren warmte over grote afstanden naar warmteoverdrachtstations (WOS). Van daaruit wordt warmte via doorgaans sterk vertakte distributienetten naar de eindgebruikers getransporteerd. In bovenstaande afbeelding is dit vereenvoudigd weergegeven.

Zeno Schütte, gemeente Leiden

Morsberaad *slagingen*

Het Morsberaad is een groep samenwerkende buurt- en wijkverenigingen die gemeenschappelijk de problemen binnen het Morsdistrict aan willen pakken. De eerste bijeenkomst was in juni 2022.

Deelnemende organisatie zijn de wijkverenigingen:

- Bewoners Belangen Vereniging Bockhorst
- Wijkvereniging Lage Mors & actiegroep SOS Mors
- Wijkvereniging Transvaal – tussen Rijn en Rail

En de buurtverenigingen/stichtingen:

- Buurtvereniging Beryl
- Stichting Morslint
- Vereniging van Huiseigenaren Koppelstein
- Buurtvereniging rond vm Kwekerij
- Stichting Vrienden van Morsetekens

Voorzitter is wijkbewoner Ruart Jagt.

Bij de tweede bijeenkomst in oktober waren de wijkregisseur en de wijkcoach ook aanwezig. Besproken onderwerpen:

- Parkeerdruk
- Verkeersdruk
- Veiligheid

Bij de derde bijeenkomst in januari 2023 spraken wethouder Yvonne van Delft en procesregisseur energietransitie Yourie Haasbroek over de plannen voor de warmtetransitie. Een samenvatting van dit verhaal vindt u elders in dit magazine. Voor het onderwerp Veiligheid waren wijkboa Amy Heruer en wijkagent Stan van Egmond aanwezig. Buurtbewoners zijn ontevreden over de handhaving in de wijk.

Structurele samenwerking tussen politie en Morsberaad kan misverstanden voorkomen en mogelijk oplossingen bieden.

De stichting Morslint kondigt aan een nieuwe koers in te slaan. Hierover kunt u elders in Morsetekens meer lezen. Wijkvereniging Lage Mors heeft voor haar wijk alle verkeersmaatregelen in kaart gebracht. Zij stellen voor om dit voor de gehele Mors te doen. Bij een volgende bijeenkomst zal hier nader op in worden gegaan. Naast de plannen van de gemeente over verkeersveiligheid zijn misschien praktische oplossingen voor de kortere termijn te vinden.

Die volgende bijeenkomst is op dinsdag 28 maart 2023 in Huis van de Buurt Morschwijk. Als u belangstelling heeft om mee te doen, stuur dan een bericht aan info@morsberaad.nl.

Ger Koper, foto Yvonne Nicasie

Morslint in de Hoge Mors

Bewoners van de Hoge Mors begonnen in 2012 met het ontwikkelen van een wandelroute (het Morslint) om de samenhang in de wijk te versterken. De opening van het Morspark in 2019 was de kroon op het werk.

Bij het Morsberaad van januari 2023 maakte Morslint bekend, dat ze, nu het fysieke werk gedaan is, verder gaan als wijkvereniging van de Hoge Mors. De succesvolle samenwerking tussen actieve wijkbewoners en gemeente blijft ook voor de toekomst belangrijk en Morslint zal die samenwerking blijven stimuleren en ondersteunen.

Morslint wil verder de samenhang in de wijk bevorderen door al het bestuurlijke nieuws over de Hoge Mors bij te houden en contact te houden met gemeente, wijkregisseurs en projectleiders. Ook bij onderwerpen die over een groter gebied gaan, maar de Hoge Mors wel aangaan, houdt Morslint een vinger aan de pols. Denk dan aan onderwerpen als verkeer en openbaar vervoer.

Het bestuur van Morslint bestaat uit Koen Wessels en Jos van Iersel. Heeft u een idee? Neem dan vooral contact met hen op via info@morslint.nl

Rig Mutschler, foto Ton Laven

Bezorgers toasten op 2023

De Morsetekens heeft 22 vaste vrijwilligers die vier keer per jaar zorgen dat het magazine bij iedereen in de bus komt. Op 1 februari organiseerden we samen met de buurtcoach in het Huis van de Buurt Morschwijk een nieuwjaarsborrel.

De Morsetekens bezorgen doe je vaak alleen. Sommige vrijwilligers bezorgen al jaren en andere zijn recent gestart. Zo'n borrel biedt de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten. Ongeveer de helft van de vrijwilligers was aanwezig. Sommige mensen kennen elkaar en vinden het leuk om elkaar hier eens weer te zien. En er ontstaan nieuwe ontmoetingen.

We vroegen een aantal waarom ze vrijwillige bezorger zijn. De redenen zijn diverse maar we horen twee rode draden: iets terug doen voor de wijk en graag wandelen. De Morsetekens bezorgen is dan een goede combinatie.

Wendy Buys

bezorgers vrijwilligers 2021

Chi Kung - Tai Chi

Slowfood for body and mind

www.taichileiden.nl
06-29518441

Wijkvereniging Lage Mors

Als wijkvereniging maken we ons hard voor een leefbare wijk. Hieronder een overzicht van de projecten waar we ons onder andere voor inzetten.

Verkeersveiligheid in de Lage Mors

Op dit moment lopen er een drietal verkeersprojecten in de Lage Mors: de kruising van de Plesmanlaan-Vondellaan wordt verlegd, de verkeersveiligheid rondom scholen wordt onderzocht en er wordt gekeken hoe het sluipverkeer kan worden tegengehouden vanwege de autoluwe binnenstad.

Kruising Plesmanlaan-Vondellaan

Dit is onderdeel van het project Leidse Ring Noord. De Plesmanlaan komt een stuk hoger te liggen en de oversteek naar de Darwinweg wordt rechtgetrokken. Er komen drie fietstunnels onder de Plesmanlaan door. Straks fietsen we dus anders naar de achterkant van het station. Wij hebben hierover meerdere gesprekken gevoerd met de gemeente, zie onze website. We maken ons hard om de Vondellaan veiliger te maken door een lagere snelheid voor autoverkeer en om het Piet Paaltjespad te heropenen.

Binnenstad Leiden autoluw

De gemeente wil auto's weren uit de binnenstad. Een onderdeel van dit project is om de Rijnzichtbrug af te sluiten voor doorgaand auto- en vrachtverkeer en alleen fietsers en bussen er nog overheen te laten rijden. De verkeersdrukke rond onze wijk zal hierdoor toenemen, met name over de Plesmanlaan en de Dr. Lelylaan. We verwachten ook dat het sluipverkeer door de wijk zal toenemen. We willen samen met de gemeente hiervoor een goede oplossing vinden.

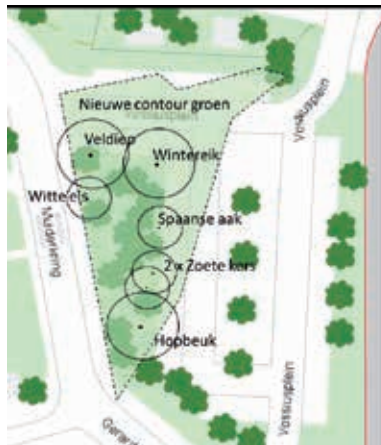
Verkeersveiligheid rond scholen

Bij de Pacelli-school en Morskring is een handtekeningen actie gehouden om aandacht te vragen voor de onveilige situatie van het verkeer tijdens het halen en brengen van de schoolgaande kinderen. Vooral in de Dijkstraat is er veel overlast. De gemeente onderzoekt wat daar het beste kan werken (éénrichtingsverkeer en/of punaise-drempels) en zal een enquête houden bij omwonenden van de scholen in de wijk hoe de verkeersveiligheid verbeterd kan worden.

Bomen terug voor noodkap op Vossiusplein

In de vorige Morsetekens meldden we dat we de noodkap van 7 populieren op het Vossiusplein hadden aangekaart bij de gemeente. Samen met de Bomenbond diende de wijkvereniging een zienswijze in op de aangevraagde kapvergunning. En met effect. Er worden 7 soortgelijke bomen dit jaar nog teruggeplaatst op het Vossiusplein.

Zie hiernaast op de afbeelding waar de bomen komen te staan. Als wijkvereniging zijn we blij dat we bij konden dragen in het behoud van groen in

onze wijk. Zie je zelf iets in je wijk, geef het aan ons door.

Koningsdag

Met koningsdag wordt er jaarlijks een markt georganiseerd door vrijwilligers in de wijk. De wijkvereniging vraagt hier voor subsidie aan bij het Oranjefonds om de markt mogelijk te maken. Heb je zelf ook nog leuke ideeën voor koningsdag? Meld je bij ons aan via wv@wvlagemors.nl.

Zomerborrel Lage Mors 1 juli

Zet 1 juli alvast in je agenda. De wijkvereniging organiseert dan haar eerste jaarlijkse zomerborrel. Iedereen is welkom in Park Kweeklust ter hoogte van de grote speeltuin van 14:00-17:00. We zoeken nog vrijwilligers die willen meehelpen organiseren van deze borrel, dus wees welkom en meld je bij ons!

Wil je meedenken over de Lage Mors, of heb je zelf een leuk idee? Meld je aan als lid via: www.wvlagemors.nl

Wie helpt de Dierenweide

De dierenweide in Park Kweeklust wordt dagelijks beheerd door vrijwilligers. Zij voeren de ezels, schapen, geiten, konijnen, cavia's en de prachtige witte gekraagde duiven op de dierenweide. Van de lente tot de herfst stellen zij elke zondagmiddag de dierenweide open. Dan kan iedereen de dieren komen knuffelen. We willen in 2023 ook graag op woensdagmiddag de dierenweide openen. De dieren zouden dat heel gezellig vinden!

Wil jij ook meehelpen om de dieren te verzorgen? Of vanaf april op zondag- of woensdagmiddag meehelpen de dierenweide voor iedereen open te stellen om? De openstelling kost je maar twee uurtjes van je tijd en je krijgt er veel dierenliefde voor terug. Het hoeft ook niet elke week en iedereen is welkom. Laat het ons weten via email dierenweidekweeklust@gmail.com. Of kom in de ochtend langs bij de dierenweide en spreek de vrijwilliger aan die bezig is met de dieren.

Help ons de dierenweide vaker te openen en de dieren genoeg knuffels te geven in 2023!

Heleen Palmen

Schoolsportcursussen

2022-2023

De Gemeentelijke Schoolsportcommissie Leiden heet nu Schoolsport071. Al 75 jaar zet Schoolsport071 zich in om de Leidse jeugd op een laagdrempelige manier te laten sporten en bewegen.

Schoolsport071 heeft, in samenwerking met sportverenigingen en commerciële aanbieders, weer gezorgd voor een breed en divers sportaanbod. Van maart 2023 t/m juni 2023 staan meer dan 70 activiteiten op het programma in 40 verschillende takken van sport. Van padel, acrobatiek en waterskiën tot dans/musical en duiken. Juist dié sporten waar je wellicht anders niet zo gemakkelijk mee in aanraking komt. Kies een sport die bij je past en probeer één of meerdere kennismakingscursussen.

Basisonderwijs				
Sport	Vereniging/Sportaanbieder	Leeftijden	Aantal lessen	Start op
Honk- en Softbal	HSV Biento	9 t/m 16	8 x 1,00 uur	22-03-2023
Beebball	HSV Biento	6 t/m 9	8 x 1,00 uur	22-03-2023
Korfball	K2 Danaliden	4 t/m 12	8 x 1,00 uur	11-04-2023
Boulderen	Boulderhal Kunststof	8 t/m 11	5 x 1,00 uur	08-05-2023
Boulderen	Wildflower Climbing	6 t/m 10	5 x 1,00 uur	10-05-2023
Inline Skaten	Skate-Old Skateschool	6 t/m 8	5 x 1,25 uur	31-05-2023
Inline Skaten	Skate-Old Skateschool	9 t/m 12	5 x 1,25 uur	31-05-2023
Tennis	Tennischool Challenge	6 t/m 9	5 x 1,00 uur	05-04-2023 (31-05-2023)
Basis- en Voortgezet onderwijs				
Boulderen	Boulderhal Kunststof	10 t/m 14	5 x 1,00 uur	08-05-2023
Gymnastic Diving	Gymsport Leiden	12 t/m 18	10 x 1,00 uur	13-05-2023
Padel	T.P.V. Zuid West	10 t/m 16	5 x 1,00 uur	06-04-2023
Tennis	T.P.V. Zuid West	10 t/m 16	5 x 1,00 uur	06-04-2023
Zeeveerders	Zeeveerders Waingunga	7 t/m 13	4 x 6,00 uur	27-05-2023
Tennis	Tennischool Challenge	9 t/m 13	5 x 1,00 uur	01-06-2023
Voortgezet onderwijs				
Roeien	K.S.R.V. Njord	13 t/m 18	6 x 1,50 uur	08-05-2023
SLPpen	Leiden Supping	12 t/m 18	3 x 1,25 uur	03-06-2023

Voor ons volledige cursusaanbod zie www.schoolsport071.nl

Voor wie

Onze kennismakingscursussen zijn bestemd voor kinderen die in Leiden, Oegstgeest of Zoeterwoude wonen of schoolgaan.

Opgeven

Aanmelden via www.schoolsport071.nl. Maak een account aan en beantwoord de bevestigingsmail - dan kan vervolgens worden ingelogd en is aanmelding mogelijk. Bij inschrijving voor één of meerdere cursussen is gelijk te zien of er nog plek is. Bij een aantal cursussen is de deelname helaas beperkt. Het is in het algemeen aan te raden om, ook voor cursussen met een latere inschrijfdatum, vroegtijdig in te schrijven.

Kosten(vergoeding)

De kosten per cursus zijn € 25. Bij betaling via IDEAL is de plek direct gereserveerd en volgt er een bevestigingsmail (be- waar deze goed). Heeft u een bijstandsuitkering of een laag inkomen? En willen uw kinderen meedoen aan sportieve en/ of creatieve activiteiten? Dan kan het Jeugdfonds Sport & Cul- tuur of Stichting Leergeld mogelijk (een deel van) de kosten vergoeden. Zie voor informatie: www.leergeld.nl/leiden/

Inkomensgrens Jeugdfonds Sport & Cultuur verhoogd

Het Jeugdfonds Sport & Cultuur maakt het mogelijk dat ook kinderen uit gezinnen met weinig geld mee kunnen doen aan sport, cultuur en zwemles. Het college van burgemeester en wethouders heeft per 1 januari 2023 de inkomensgrens van dit Jeugdfonds verhoogd naar 140% van het sociaal mini- mum. Wethouder Abdelhaq Jermoumi (Kansengelijkheid, Jeugd en Onderwijs): "Door de verhoging naar 140% van het sociaal minimum komen meer kinderen uit Leiden in aanmer- king voor ondersteuning bij hun sport- of cultuuractiviteiten. De dikte van de portemonnee van ouders mag het verschil

niet maken of kinderen wel of niet mee kunnen doen.”

Wat doet het Jeugdfonds?

Als een gezin de contributie van een voetbalclub of het les-geld van judo of zwemles niet kan betalen, kan het Jeugd-fonds helpen. Ook deelname aan culturele lessen worden vergoed, denk bijvoorbeeld aan muziek-, dans-, theater-, schilder- of tekenles.

Wethouder Fleur Spijker (Economie, Kennis, Sport en Gezondheid): “We willen zoveel mogelijk kinderen aan het sporten en bewegen krijgen en het is belangrijk dat alle kinderen kunnen meedoen. Voor ouders is het goed om te weten dat het Jeugdfonds de contributie of het lesgeld rechtstreeks aan de vereniging of cultuurinstelling betaalt. Ook is het mogelijk een waardebon aan te vragen voor kleding en attributen, want ook die spullen zijn nodig om mee te kunnen doen.”

Wie komt hier voor in aanmerking?

Gezinnen met een inkomen tot 140% van het sociaal minimum komen voor dit Jeugdfonds in aanmerking. Dit betekent dat een alleenstaande ouder met een netto inkomen tot € 1.725 en samenwonende ouders met een netto inkomen tot € 2.272 een aanvraag kunnen indienen bij het Jeugdfonds. Dit verloopt via een tussenpersoon. In Leiden kun je hen onder andere vinden bij Inluzio Leiden, Leergeld, de cultuur-coaches en het Sociaal Wijkteam. Ook kan een docent op school een aanvraag voor een kind indienen. Kijk voor meer informatie op: www.jeugdfondssportencultuur.nl

75 jaar Schoolsport

Vanwege het 75 jarig bestaan van Schoolsport071 zijn er dit jaar tal van extra's. Denk hierbij aan een presentje voor iedere

sporter na afloop van een cursus of toernooi. Deelname aan de schoolsporttoernooien zijn gratis. Tevens wordt op woensdag 10 mei, tijdens het Korfbaltoernooi voor groep 5 en 6 op het Sportpark Montgomerystraat (KZ Danaïden), een tof evenement georganiseerd voor kinderen uit groep 3 tot en met 8. Het idee is om een Sport- en speldag/ springkussenfestijn op touw te zetten.

Ook voor Volwassenen

Ook voor volwassenen is bewegen uiteraard belangrijk. Daarom biedt Sportkennismaking Leiden ook kennismakingscursussen aan voor hen. Van maart t/m juni worden meer dan 45 activiteiten aangeboden, verspreid over 18 verschillende sporten. Overigens gaat het om sport in de brede zin van het woord. Zo kun je bij het aanbod voor volwassenen denken aan bijvoorbeeld yoga, training zelfverdediging of een proefduikles. Zie verder bij “volwassenen” op sportkennismaking-leiden.nl.

Meer informatie of vragen?

Patrick Nutting (06 36 55 83 62)

Wim van der Poel (06 28 12 68 34),

Team Sport & Gezondheid, gemeente Leiden, Bargelaan 190, 2333 CW Leiden, e-mail Schoolsport071@leiden.nl.

Tot slot: Sportplaza via Inluzio Leiden

Sportplaza is een gratis uitleenpunt voor sportmateriaal voor kinderen maar ook voor volwassenen. Dit is een initiatief vanuit Inluzio Leiden. Op 2 locaties kan gebruik gemaakt worden van het sportmateriaal:

- Sportpark Montgomery (KZ Danaïden)
 - Sportpark LV Roodenburg, Leiden Noord (Pieter Bothstraat)
- Bij Sportplaza kan je elke werkdag van 16 tot 18 uur en op

woensdag vanaf 14 uur sportartikelen lenen en gebruiken op de sportvelden. Uiteraard met als doel dat meer bewogen wordt en waardoor iedereen kan kennismaken met diverse sporten en zich mogelijk in een later stadium aansluit bij een sportvereniging.

Wim van der Poel

Totale Denksportdag

Het bestuur van het Denksportcentrum Leiden DCL aan de Robijnstraat organiseerde op 28 december een uniek evenement dat zo veel succes had, dat het naar meer smaakt.

Signalen

Het coronavirus heeft ook in het verenigingsleven diepe sporen achtergelaten. Ron Bosman, bestuurslid van DCL: "Er zijn clubleden overleden, anderen zien we niet meer omdat ze alleen nog maar digitaal willen of kunnen spelen. Op grond van signalen van denksporters uit ons uitgebreide netwerk hebben we besloten om weer volop in te zetten op het menselijke contact. Mensen gedijen in een face to face ontmoeting en als dat gepaard kan gaan met iets sportiefs en ludieks dan is dat goed voor de mentale gezondheid!"

Totale denksportdag

Bridgers, dammers, go-spelers en schakers, maar ook liefhebbers van gezelschapsspellen werden met een kleine flyer uitgenodigd om bij elkaar te komen en te spelen. De korte uitnodiging was voldoende om bijna honderd deelnemers bij elkaar te krijgen op 28 december. Ron Bosman: "Het was overweldigend. Er is kennelijk heel veel behoefte aan ontmoetingen. Oud en jong, kampioenen en huis-, tuin- en keukenspelers speelden met en tegen elkaar. Nooit eerder werden in Leiden in één ruimte alle mogelijke denksporten gezamenlijk beoefend. We zijn het al de Totale Denksportdag gaan noemen. Het Denksportcentrum is natuurlijk bij uitstek geschikt voor zo'n evenement!".

Aan het eind van de dag werden spelletjes gespeeld, die óók een beroep doen op het denken én zorgen voor gezelligheid, zoals scrabble, rummikub, stratego, back-gammon, pyramids, boerenbridge e.d.

Gouden formule

Naar aanleiding hiervan zal het Denksportcentrum vaker op woensdagmiddagen open zijn om denksporten als bridge, dammen, go en schaken te leren en te spelen. Nadere gegevens worden bekend gemaakt op de website en via aanplakbiljetten.

André America, Denksportcentrum

SKIKO'S
Dailycatessen
Fresh pizza's, pasta's & more...

Bestel online via de site
en blijf op de hoogte van
onze acties

Meld je aan
en spaar voor korting!

WWW.SKIKOS.NL

Lage morsweg 20 | 2332 XC | Leiden

091 364 5308 @skikosdailycatessen @skikosdailycatessen

Sporten in de Mors / DoCoS

Sport is belangrijk voor een gezond leven. De redactie wil daarom aandacht besteden aan de sportclubs in de wijk. Aan de rand van Mors ligt het Sportpark Morskwartier. We beginnen deze reeks met DoCos, een van de clubs die gebruikmaakt van dit sportpark en vroegen bestuurslid Wesley Heineman naar zijn ervaringen.

Wat is DoCoS?

DoCoS is een levendige en gezellige voetbalvereniging in Leiden. Op dit moment is het zelfs de grootste met 50 teams, waaronder meer dan 30 jeugdteams (jongens & meiden)! DoCoS Heren 1 speelt op zaterdag in de 2e klasse D in het district West II. Overige seniorenteams spelen op vrij-, zater- en zondag. De jongens- en meidenteams spelen op zaterdag. De eerste juniorenteams spelen bijna allemaal in de hoofdklasse! Alle vrijwilligers en de steun van onze sponsors maakt voetballen bij DoCoS mogelijk! Naast voetballen worden er door vrijwilligers ook vele nevenactiviteiten georganiseerd voor alle leden (jong en oud).

DoCoS sinds 1975 in de Mors

DoCos betekent "Door Combinatie Sterk" en komt voort uit een fusie van de katholieke voetbal-, gymnastiek- en atletiekvereniging in 1936. Na WOII gaan de sporten individueel verder en wordt DoCoS de voetbalvereniging. De club groeit en verhuist een aantal keer. In 1975 krijgt het de beschikking over het huidige 'Sportpark Morskwartier 1' aan de Haagse Schouwweg. DoCoS heeft daar de beschikking over een grasveld, twee kunstgrasvelden, een kunsttrainingsveld, kleedkamers en een viaduct(!). Dat viaduct was ooit bedoeld voor de ringweg die er nooit kwam. DoCos kreeg dat viaduct er gratis bij. Maar wat moet je ermee? Afbreken is duur. Dus heeft het bestuur toen besloten om er een kantine onder te bouwen. DoCoS hoopt dat de gemeente het grasveld in de toekomst vervangt door een kunstgrasveld om zo meer gelegenheid tot sportbeoefening te bieden.

Wesley Heineman (1984) is voetballer en bestuurslid bij DoCoS en is opgegroeid in de Tesselschadestraat. Hij vertelt: "Met vriendjes en ('grote') buurjongens heb ik veel in parkjes en op straat gevoetbald. Zij speelden bij DoCoS en ik werd daar ook lid. Ik begon in de E'tjes en speel inmiddels 27 jaar bij DoCoS. Het is geweldig om deel uit te maken van DoCoS. Mijn huidige team is ook echt uniek te noemen: een mix van jong (23) en oud (net 70), vader-zoon-combi's. Door die dynamiek zet iedereen dat stapje extra. Op woensdag trainen we en zaterdags spelen we een wedstrijd, dat voelt zo vanzelfsprekend, terwijl het echt mega bijzonder is, want hoe vaak, in deze drukke tijd, zie je je beste vrienden 2x per week!?"

Wil je voetballen bij DoCoS, kom eens langs of neem een kijkje op: www.docos.nl

Wesley Heineman

Renovaties Portaalflats

Aanleiding aanpak

Aan de Topaaslaan en Turkooislaan staan twee woongebouwen uit 1969 en een toren uit 1995. Sommige bewoners wonen er al vanaf het begin. De woningen voldoen niet meer aan de wensen van deze tijd. Daarom wil Portaal onderhoud aan deze woningen uitvoeren en gelijk ook verbeteringen aanbrengen. Door de hoge energieprijzen is er extra behoefte aan het isoleren van de woningen.

Stem van de bewoners

Er loopt onderzoek naar wat absoluut nodig is en wat gewenst is. De bewoners hebben hierin een belangrijke stem. Zij hebben in een onderzoek en op een inloopavond aan Portaal aangegeven wat zij belangrijk vinden. Zij ervaren nu veel tocht en willen graag een beter geïsoleerde woning. Portaal is nu van alle respons aan het kijken wat haalbaar en ook betaalbaar is. Zij maakt de komende tijd een conceptplan en bespreekt deze eerst met een klankbordgroep van negen bewoners uit de flats. Als het plan wat verder uitgewerkt is, zal Portaal deze aan de rest van de bewoners toelichten.

Technisch en sociaal plan

In het plan (het renovatievoorstel) komt niet alleen een technisch plan, maar ook een sociaal plan. Er komt in wat er van bewoners verwacht wordt, maar ook wat er voor bewoners geregeld wordt. Denk hierbij aan bijvoorbeeld tijdelijke voorzieningen voor als een badkamer, keuken of toilet wordt vernieuwd.

Draagvlak

Voor onderhoud is geen draagvlak nodig. Voor een plan met verbeteringen is wél draagvlak onder de bewoners nodig. Ook moet het bestuur van Portaal het plan goedkeuren. Bewoners gaan op een later moment dit jaar hun stem uitbrengen op het voorgestelde plan. Er is van tenminste 70% van de bewoners een 'ja' nodig voor het renovatievoorstel.

Ondersteuning bewoners - Huis van de Buurt Morschwijk

Kunt u hulp gebruiken bij het vertalen van informatie van Portaal of met andere levenszaken? In het Huis van de Buurt kunt u terecht tijdens het spreekuur van een Goede Buur. Maandag: 09.00-11.00, dinsdag: 09.00-11.00 of donderdag: 13.00- 15.00 uur.

Wilt u de ontwikkelingen volgen? De nieuwsbrieven van het project (aan de huurders) staan op de website van Portaal. Door op www.portaal.nl te zoeken naar "Topaas" vindt u de betreffende pagina.

Yvette Feld, Portaal

Update Werninkterrein

Het Werninkterrein ligt tussen de Rijn en het spoor naar Den Haag, ter hoogte van de Hoge Mors. De gemeente heeft subsidie (WBI: woningbouwimpuls) gekregen het om te bouwen van industrieterrein naar woonwijk.

Eerder hebben we in Morsetekens al geschreven over de discussies hoe de wijk vorm moet krijgen. Eind 2022 moest het ontwerpbestemmingsplan klaar zijn, maar dat is niet gelukt. Dat brengt de subsidie in gevaar, omdat het werk aan de funderingen binnen drie jaar na het toekennen van de subsidie gestart moet zijn.

Het plan van het college van Burgemeester en Wethouders is om begin februari het bestemmingsplan ter inzage te leggen. Bij het schrijven van dit artikel is het er nog niet.

Het college wil het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) vragen om een aanpassing van de WBI-beschikking. De datum van start bouw wordt dan opgeschoven naar uiterlijk september 2024.

De wethouder schrijft in een brief aan de Commissie Stedelijke Ontwikkeling dat ze verwachten dat dit gaat lukken omdat BZK vertragingen van maximaal een jaar accepteert als die niet aan de gemeente de verwijten zijn. De vertraging is uit de leggen omdat de regelgeving over stikstof is gewijzigd.

We zijn benieuwd naar het ontwerpbestemmingsplan en informeren jullie hierover via onze website.
Wendy Buysse

WOENSDAG 10 MEI OPEN DAG

Wordt uw kind binnenkort 4 jaar?

Kom dan naar onze open dag op:
woensdag 10 mei van 9.00-12.00 uur

Wij vertellen u graag over ons mooie onderwijs in ons prachtige gebouw.
Loopt u met ons mee? Aanmelden is niet nodig. U bent van harte welkom!

DAMLAAN 22 | 2332 XH LEIDEN | 071-5760858 | PACELLI@SCOLEIDEN.NL | PACELLISCHOOL.NL

Cultuurcoaches SOL & STAD

Het team van cultuurcoaches van Leiden is uitgebreid. Zij laten de buurtbewoners kennismaken met kunst en cultuur, vooral voor kinderen, zelfstandige ouderen en bewoners van zorginstellingen. Cleo Verplancke, Panja Zwaan, Sevgi Özyörük, Simone van der Stok, Eva Kreuger, Esther Huijser, Eveline Lameer en Neeske Fase gaan weer snel aan de slag met culturele activiteiten voor jong en oud. Idee voor een culturele activiteit in de wijk? Mail : cultuurcoach@bplusc.nl.

Eerder hebben we het gehad over SOL, de jeugd- en jongerenmakelaars van Leiden. Via de QR-code hiernaast vind je wat SOL in Leiden doet vanuit Morsweg 55 en de wijken zelf.

Op Morsweg 55E vind je de Stichting Talent and Dreams, kortweg STAD. Ben je onder de 27 en heb je een idee, van een festival tot een expositie van je kunstwerken of een sporttoernooi? STAD kan je praktisch ondersteunen met bijvoorbeeld begrotingen of promotie. Kijk op stad-leiden.nl.

Huiswerkbegeleiding

Vanuit Incluzio, gehuisvest in het Huis van de Buurt Morschwijk, werd mij gevraagd iets te schrijven over wat het is vrijwilliger te zijn als huiswerkbegeleidster in het buurthuis.

Nu is het zo dat ik sponsor ben van een aantal kinderen in o.a. Afrika en daar regelmatig naar toe reis. Wegens corona kon ik dit niet meer doen. Ik begon mijn kinderen vreselijk te missen, maar alles zat op slot. Je kwam geen land in. Toen las ik in de krant dat kinderen op de basisschool achterstand begonnen op te lopen door het video onderwijs.

Omdat ik niet naar mijn kinderen kon, heb ik mij aangemeld om kinderen hier te helpen. Ik kan u lezers verzekeren dat het zó leuk is kinderen te helpen vooruit te komen in taal en rekenen. Ik doe dit twee middagen en het geeft mij enorm veel voldoening. Vooral kinderen die het extra moeilijk hebben door dyslexie of andere leerproblemen. Ik geef ze huiswerk op waarmee ze thuis kunnen oefenen. Ze krijgen geen cijfers, al wil ik wel dat ze hun best doen. Anders heeft het weinig zin. Wat mij opvalt is dat ik zo weinig kinderen zie. Waar zijn de andere kinderen? Willen die niet méér oefenen en beter presteren op school? Vooral de kinderen in groep 8 kunnen zich goed voorbereiden op de CITO-toets. Zo is eind februari CITO-toets-training gegeven met de onderwerpen

- Concentreren kun je leren
- Omgaan met prikkels
- Leertips en trucjes.

De bijlessen zijn er voor alle kinderen!

Lia van der Laan

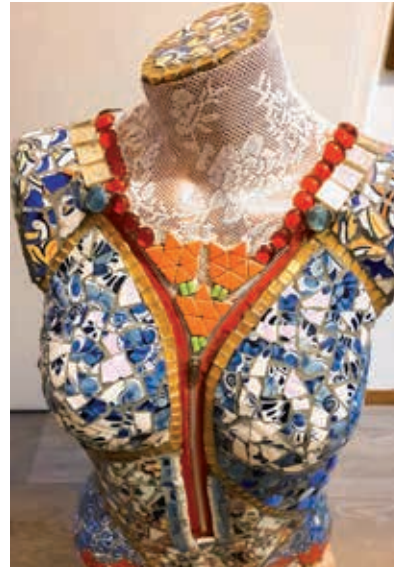
De Morse Mondialen

Ook in dit nummer komt weer één van de Morse kunstenaars aan bod. **Trudi Huigen** is sinds kort aangesloten bij De Leidse Mondialen. Een Leids kunstcollectief dat maar wat blij is, dat ze sinds vorig jaar maart, een mooi pand (Stadstimmerwerf) in de stad hebben (dankzij Portaal) waar al hun werken te bezichtigen zijn én blijven.

Wat is de achtergrond van Trudi Huigen?

Zij woont sinds een jaar of 7 in de Lage Mors. Trudi komt uit Amsterdam en heeft in de geriatrische verpleging gewerkt, totdat zij moest zorgen voor één van haar twee kinderen die een verstandelijke handicap heeft. Een familielid Alida van Leeuwen, zag het werk van Trudi en was zeer gecharmeerd van haar mozaïeken. Alida is zelf kunstenaar én coördinator van het KuCo (Kunstenaars-Collectief uit Katwijk) en Trudie is sindsdien ook lid van het KuCo.

Zo'n 10 jaar is Trudi al bezig met haar passie mozaïeken. Nu ze gepensioneerd is heeft ze zich hier ook helemaal op kunnen toelagen. Zij nu docent mozaïeken bij de Volksuniversiteit te Lisse. Haar missie is; "passie moet je delen, scherven brengen geluk en... geen modder geen lotus!"

Waar bestaan de werken uit van Trudi?

Zij maakt haar mozaïeken van verschillende materialen zoals keramiek, glas, spiegel, serviesgoed, stof, koord, draad, kralen, oude sieraden, knopen, schelpen en alles wat ze nog tegenkomt. Trudi zegt, 'liefde voor imperfectie is mooi. Ik wil het materiaal graag hergebruiken en zeker alles uit de natuur wat ik tegenkom tijdens mijn wandelingen'.

Waar is Trudi's werk te bewonderen?

- Van 24 februari tot 24 maart 2023 (vanaf 1 maart weer 5 dagen open): In de Stadstimmerwerf aan het Galgenwater, expositieruimte van de De Leidse Mondialen.
- Bij de GGZ Rivierduinen hangen haar werken bij de ingang.
- Beukenhof Lisse (juni 2023)
- Expositie in het Volkshuis op de Apotheekersdijk
- Vele kunstmarkten in de omge-

ving

- Tulperij in voorhout
- BplusC in de Nieuwstraat
- Oude Redschuur in Katwijk aan Zee (8-20 augustus)
- Kom in de Kas Rijnsburg (1 april)

Ook geeft Trudi workshops zoals ze bij het inloophuis Scarabee heeft gedaan aan de oude vest de laatste 1,5 jaar. Trudi is weer bezig met een volgende workshop op te zetten, dus hou haar Facebook in de gaten. Uiteraard verkoopt ze ook graag haar werken.

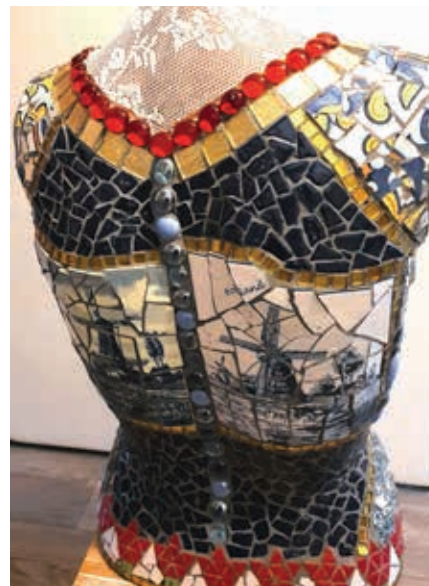
Wil je weten wat ze allemaal nog meer heeft?

Kijk dat op **Facebook:**
bavoniamosaiekenkunst en
op Leidschemondialen.

Nieuwsgierig geworden naar deze Morse Mondiale kunstenaar? Je kunt Trudi bereiken via haar Facebook(zie links de QRcode) of per email: truidhuizen@hotmail.com

Yvonne Nicasio

In de Mors

FYSIOTHERAPIE
Vondellaan

Wij helpen u graag bij pijnklachten of problemen bij het bewegen

Locaties:
Gezondheidscentrum Vondellaan, Vondellaan 35Ac, 2332AA Leiden.
Schouwenhove 22, 2332 DP Leiden

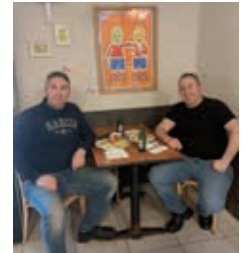
Contact? info@fysiotherapievondellaan.nl of 071 5761757.
Meer info? www.fysiotherapievondellaan.nl

De Smulshop/Art Gallery

Al bijna 23 jaar is De Smulshop op de Morsweg 40 een begrip in de stad. Niet alleen voor de bewoners van Transvaal zelf, maar tot ver buiten Leiden is dit hét favoriete adres voor liefhebbers van patat, gyros, belegde broodjes en snacks. Sinds een paar weken mag deze populaire zaak van de broers Nexhat en Suat Gashi zich nu ook Art Gallery noemen. Tien Leidse kunstenaars, die hier al jaren vaste klant zijn, brengen met een collectie schilderijen een ode aan hun walhalla van de warme maaltijd en lekkere trek.

“Kijk”, zegt Nexhat (48), “dat schilderijtje daar is pas verkocht.” Hij wijst naar een muur waar een zwart-witprent hangt. Het is een eenvoudig werkje van een gebogen figuur tegen een donkere achtergrond met een paraplu boven het hoofd. “Het blijft hier hangen zolang als de expositie - nog twee maanden - duurt.” Voor de prijs die Nexhat noemt kun je een jaar lang ongeveer elke week een patatje mét kopen.

De exposerende artiesten van kunstcentrum Haagweg 4 hebben hun best gedaan om kleine werken te selecteren. Heel veel ruimte aan de muren is er namelijk niet. Langs de lange wand moet je rustig kunnen zitten en door de leesmap bladeren als je op je bestelling wacht. Een stuk boven de leesplank begint op ooghoogte de tentoonstelling. We tellen zo’n 18 kunstwerkjes waarmee De Smulshop is versierd.

Vette knipoog

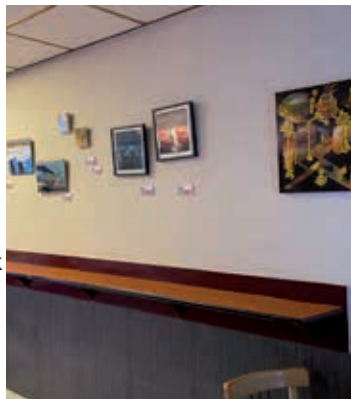
Een paar doeken ademen de sfeer van de snackbar en wat in

het frituur heeft liggen prut-telen. Zoals een schilderij van een bak friet met mayo van Barthel Brussee. Potato Fries heeft hij dit werk genoemd. Maar er hangt aan de korte zijde van de zaak ook een dubbelportret van de broers zelf. Het is een regelrechte eye-catcher waar de mannen zelf enorm veel plezier aan beleven. Zeg maar kunst met een (vette) knipoog, dat is wel duidelijk. Het doek van kunstenaar Allart Lakke stelt twee

figuurtjes voor. Suat (45) grijnst: "Dat knappe ventje rechts ben ik, die met dat groene hoofd is mijn broer."

Ruat vervolgt: Toen we in 2001 vanuit de hoofdstad Prishtina in Kosovo naar Nederland kwamen, waren we nog jonge knullen. Net als die twee op het schilderij. Iets later brak er de hel los. Gelukkig wisten ook onze ouders, broer en zussen in Nederland een veilig onderkomen te vinden. Ach, laten we het er maar liever niet meer over hebben en het een beetje vrolijk houden. We hebben hier een goed bestaan op kunnen bouwen met een legioen tevreden klanten. Dat is het

belangrijkste. Of het nu kunstenaars, studenten, taxichauffeurs of behangers zijn, iedereen is hier welkom. De Smulshop kent geen drempels, ook niet met chique kunst aan de muur."

SnackArtaria

Het idee voor de pop-up-expositie komt van Michel Wiebes en Allart Lakke. Na wat rondvragen vonden ze op Haagweg 4 nog negen kunstbroeders en -zusters bereid om één of meerdere werken voor de 'SnackArtaria' af te staan. Hun namen: Johan Scheer, Remco Koopman, Izaak Zwartjes, Fenny van der Wal, Peter Zuur, Rob Steenhorst, Barthel Brussee, Nicole Carvajal en Charlotte Boschma. Galerie/cafetaria De Smulshop is van dinsdag tot en met zondag vanaf 15:00 uur geopend; bezoek ook www.smulshop-leiden.nl.

Peter Viering

Schulpen Schuim

Bij de kerstlunch op ons bedrijf, Schulpen Schuim B.V., overhandigde een van onze medewerkers een leuk artikel over het centenschooltje (Red: zie Morsetekens 2022-4). Mijn vader is in 1957 begonnen op de Hoge Morsweg 117 onder de naam Fa. Ch. Schulpen. Ik heb hem opgevolgd in 1965 en het werd Schulpen Schuim.

Achter het schoolgebouw was in die tijd nog weiland en daar zijn we langzaam uitgebreid naar de huidige Turkooislaan.

In 1998 is het bedrijf naar Roomburg verhuisd, omdat het bedrijf klem zat in de nieuw gebouwde woonwijk en niet verder kon uitbreiden.

Omdat ik lees dat de mondelinge bronnen het oneens zijn over de naam van de opzichter, die toentertijd in de woning woonde, reageer ik hierop: Het was dhr. Commandeur en niet dhr. Fasseur. Ik heb het artikel met veel plezier gelezen, omdat het toch weer leuke herinneringen oproept.

Peter Schulpen

En wat nu? Nu staan er woningen die uitkijken over braakliggend terrein. Het wachten is op sociale woningbouw!

Wijkpark Kweeklust

In Morsetekens van oktober deed ik een oproep. Zijn er wijkbewoners die iets voor ons mooie park willen doen? Aanleiding waren de nieuw aangelegde natuurvriendelijke oevers. Daar moesten riet en boomopslag verwijderd worden. Anders zouden de gezaaide oeverplanten in de knel komen. Deze kleinschalige ingreep paste niet binnen het gemeentelijk beheerplan. Met een ad hoc-groepje hebben we dit afgelopen juli zelf gedaan. De gemeente dacht mee en zorgde voor gereedschap en afvoer.

Maar wat zou het geweldig zijn als een groepje betrokkenen uit de wijk zelf zou meedoen bij vervolgacties!

Mijn oproep heeft ertoe geleid dat we nu met vijf bewoners over Kweeklust praten en denken. Er is veel mogelijk, maar we hebben gekozen om klein en praktisch te beginnen: bijvoorbeeld door op die oevers af en toe iets te ruimen. In november leidde dit tot een gezellig bezig zijn van bewoners uit de Coornhertstraat: los maaisel werd van de drie oevers weggeharkt. Zie de foto.

We houden jullie graag op de hoogte van het vervolg. Als er weer een kleinschalige actie gepland wordt, komt dat te staan op de site van Morsetekens en van de wijkverenigingen van de Lage Mors en Bockhorst. Doe een keertje mee en leer ons mooie park beter kennen.

Contactpersoon:
Paula Breeman,
paula@breeman.nu

Koen van Zoest

**Eropuit! Daarna
Lekker ontspannen.**

Body & Beauty
medisch pedicure & schoonheidssalon

Jacob Catslaan 46, Leiden
Tel: 071-5761755
www.body-and-beauty.nl

Mussenkasten

In gesprek met vogelaar Arthur Staal.

Een stukje in het Leids Dagblad attendeerde ons op een vogelaar uit de Mors en ik ging bij hem op bezoek. Arthur is al jaren lid van de KNNV, de vereniging voor veldbiologie. De werkgroep houdt excursies, maar heeft ook een werkgroep Nestkasten, vooral gericht op het plaatsen en onderhouden van mussen- en mezenkasten in Leiden. Arthur weet veel van vogels. Hij herkent ze al aan hun zang voordat hij ze ziet.

Hoe is de werkgroep nestkasten ontstaan?

Arthur woont al jaren in de Mors en ontdekte dat er steeds minder huismussen te zien waren. Ook landelijk neemt de mussenpopulatie af. Hij en zijn vrouw zijn toen voer in hun tuin gaan strooien. Na 1,5 jaar zagen ze meer huismussen in hun tuin. En dat niet alleen, ook andere vogels kwamen erop af. Nu is de tuin een soort van vogelparadijs met veel verschillende soorten vogels: vinken, lijsters, kraaien etc. Over de tuin verspreid staan voedselplekken met zaden en vetbollen en ook een waterbassin waar de vogels zich elke morgen kunnen komen wassen.

Maar al staan de mussen bij de nationale tuinvogeltelling bovenaan, er is nog steeds een landelijke neergang, doordat broedplaatsen verdwijnen. Aan de overkant van de Morskade nestelen mussen bij de loodsen van houtzagerij Noordman, Daar komen nieuwe woningen en zo zijn straks de huismussen hun huis/nesten kwijt.

De nestkastenwerkgroep van de KNNV Leiden besloot toen om huismussenkasten te gaan ophangen op de Morskade,

met de slogan “Geef de vogels een kans”. De Gemeente Leiden en Fonds 1818 gaven subsidie, die genoeg was voor een behoorlijk aantal huismussenkasten, die bij Vivara en Vogelbescherming Nederland zijn aangeschaft. Nu hangen er op diverse huismuren kasten op de Morskade. Eerder heeft de werkgroep in Leiden al op andere plaatsen nestkasten opgehangen, zoals op het Einstein-terrein, nabij het Centraal Station Leiden en in de binnenstad (omgeving Langegracht). Een van de laatste projecten is het verzorgen van nieuwe nestkasten op begraafplaats Rhijnhof.

Huismussen zijn groepsvogels. Zij zullen nooit, zoals de vinken, in hun eentje broeden. Er moet ruim broedgelegenheid zijn, voldoende nestkasten bij elkaar om de mussen over te halen om daarin te gaan broeden. Een huismussenkast heeft drie nestkamers. Er is vooraan een opening en aan beide zijkanten, een soort flatje. Dus als er in een straat 6 kastjes hangen is er plaats voor 18 broedpaartjes.

Bent u nu helemaal enthousiast geworden en wilt u met uw burens ook een rij kastjes ophangen, neem dan contact op met de werkgroep. Die geeft dan tips hoe je het beste de kasten kunt ophangen en waar je ze kunt bestellen. O ja, niet vergeten, de kasten moeten wel op het oosten staan, anders zullen regen en wind het broedsucces beperken.

De jongen krijgen dan longontsteking, met de dood als gevolg.

Na het broedseizoen en voor het nieuwe broedseizoen moeten de kasten wel worden schoongemaakt.

Als uw burens niet mee willen doen met het mussenproject, kunt u wel een kastje aanvragen voor de vinken. Die broeden niet in groepsverband. Wat is mooier dan vogels te helpen en te genieten van al het leven in uw tuin. U kunt ook uw tuin wat aanpassen. Zet langs een hek of schutting klimplanten neer als kamperfoelie, heggenrank en/of klimrozen. Mussen houden hier van. Evenals de inheemse clematis, mussen zijn er dol op. Het zal mooi zijn als de Mors het predicaat zal krijgen van het meest vogelrijke gebied van Leiden. Op Rhijnhof, dat ook ligt in het Morsgebied, hangen niet alleen mezenkasten, maar ook voor andere vogels zijn woningen geregeld.

Wilt u meer informatie, neem dan gerust even contact op met Stan van der Laan (stanvanderlaan@casema.nl) of Arthur Staal (artstaal@gmail.com)

Of kijk even op de website <https://leiden.knnv.nl>

Lia van der Laan

Metselbijen

Bijen, wat een nijvere beestjes zijn dat toch. Ze graven, verwerken wol, behangen of metselen. In deze bijdrage ga ik letterlijk en figuurlijk de gangen na van Metselbijen.

Ons land kent 12 soorten van deze solitaire (= alleen levende) Metselbijen. Terwijl de meeste bijenvrouwtjes stuifmeel verzamelen aan hun achterpoten, doet een kleine groep dit aan lange haren onder hun buik, de zogeheten "buikschuier". Naast Metselbijen zijn dit onder meer de Behangersbijen en Wolbijen, in totaal zo'n 32 soorten in Nederland. Anders dan de meeste wilde bijen nestelen deze soorten bovengronds. In Leiden komen drie soorten Metselbijen voor: de Rosse en de Gehoorde metselbij, en de zeldzamere – hier niet besproken – Blauwe metselbij. Ze vliegen rond van maart tot juni of juli. Het zijn soorten die op veel verschillende bloemen stuifmeel verzamelen.

De Rosse metselbij is in ons land veruit de talrijkste bij met buikschuier.

Nestelen doen ze in holle stengeltjes, in hout in kevergangen, en in andere smalle holtes. Maar natuurlijk ook in de kunstmatige bijenhôtels; vaak zijn zij de eerste bijen die een nieuwe insectenhôtel ontdekken.

Het is ook de bij waarvan het vaakst gekke nestelplaatsen gemeld worden, zoals sleutelgaten. In mijn tuinhuis verkozen ze de kiertjes langs een deurpost. De vrouwtjes van de Rosse metselbij zijn iets kleiner dan honingbijwerksters. Voor- en achterlijf zijn stevig rossig behaard; de buikschuier is rood (zie foto).

Mannetjes (zie foto) lijken op de vrouwtjes, zijn wat kleiner, met langere voelsprieten, maar missen de buikschuier. Want mannetjes doen nooit aan broedzorg en hoeven dus ook geen stuifmeel te vervoeren. De Rosse en de Gehoornde metselbij zijn in ons land de enige twee bijen met op de kop van de vrouwtjes uitstekende, als "duivelshoortjes". Deze hoorntjes helpen met het metselen van de wandjes. Bij de Gehoornde metselbij zijn de wijfjes groter dan honingbijwerksters.

Het borststuk is zwart behaard.

Vorig jaar trof ik een mannetje bij me thuis (zie foto). Deze soort is opmerkelijk toegenomen in ons land, vooral in het westen, vooral in de steden. Ook zij maakt graag gebruik van bijenhôtels.

Hoe komen Metselbijen aan hun naam? Het vrouwtje gebruikt smalle, liefst lange holtes om broedcellen in te maken, achter elkaar liggend. Elke broedcel vult ze deels met een bal van stuifmeel en wat nectar; daarop legt ze één ei. Tussen elke twee broedcellen metselt ze een dun wandje van modder. Zoveel cellen achter elkaar als mogelijk. De afsluitprop van modder is veel dikker. In bijenhôtels is aan het type afsluitprop goed te zien of je te maken hebt met Metselbijen of met andere soorten.

En zo is moeders een paar maanden bezig, tot ze sterft. De eitjes komen snel uit; de larven eten in enkele weken tijd het voedsel op en verpoppen dan. Ook dat duurt maar kort; de volwassen metselbijen blijven vervolgens in de cel tot ze in maart uit hun celletjes en gangetjes kruipen. Dus bijen nijvere beestjes? Alleen de volwassen vrouwtjes werken een paar maanden keihard, maar voor de rest van het jaar is het schransen en luieren in het nestje. Meer informatie o.a. over bijenhôtels: www.bijenlandschap.nl

Gerard van der Klugt

PROFILE
DE FIETSSPECIALIST

...daar mag je **méér** van verwachten!

Van Polanen

**5 JAAR
GARANTIE
BIJ EEN E-BIKE***

*VRAAG NAAR DE VOORWAARDEN

**+
GRATIS
GROTERE
ACCU***

Morsweg 174 | 2332 ES Leiden | 071 531 34 98 | www.profilepolanen.nl

maart 2023

AARD	*****	ROOS
EDEL	*****	DETECTOR
PROEF	*****	ASSISTENT
GLAS	****	LOOPSCHOENEN
REGISTRATIE	*****	JE
RIJK	***	KERK
FLAP	***	SLAGEN
KANT	****	STRESS
LACH	****	RECENSIES
ZOMER	*****	PRAATJE
SPOED	*****	STUDIE
ROOK	*****	BOOM
HONDEN	*****	BREUK
WINTER	****	GLAS
JASMIJN	****	STOMER

december 2022

REGEN	BOOG	SCHUTTER
VLAMMEN	ZEE	EGEL
RADIO	SPOT	PRENT
WINTER	VOET	VERSCHIL
KOUD	VUUR	DOOP
LOOF	HUT	SPOT
FIETS	STUUR	BOORD
BOEKEN	STEUN	ZOOL
HAM	BURGER	RECHT
TROPEN	DIENST	VERZUIM
CONTACT	RECHT	BOEK
VUREN	HOUT	KACHEL
WINTER	TREK	VERSCHIL
SPEEL	WEEK	KRANT
BUURT	WERK	MEIDERS

Oplossing: Bestuursrechter

Vul op de plaats van de puntjes een woord in, zodat het met het eerste woord een nieuw woord vormt en met het laatste weer een ander woord vormt. Zet de "onderstreepte" letters naast elkaar en u heeft de oplossing.

Stuur uw oplossing vóór 1 mei 2023 naar: info@morsetekens.nl. Onder de goede inzenders wordt een cadeaubon ter waarde van 15 euro verloot.